

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Uitsluitend verzonden via internetconsultatie.nl

Datum 12 augustus 2026

Ref. 20260812/NZ/

Betreft Reactie NEPROM op Uitvoeringswet Natuurherstelverordening

Geachte heer, mevrouw,

NEPROM heeft kennisgenomen van het voorstel voor de Uitvoeringswet Natuurherstelverordening. Wij onderschrijven het belang van natuurherstel. Een goede staat van de natuur is ook voor woningbouw van groot belang. De afgelopen jaren hebben laten zien hoe moeilijk vergunningverlening wordt wanneer natuurdoelen niet worden gehaald.

De Europese Natuurherstelverordening vraagt de komende jaren om forse inspanningen. Nederland moet daarvoor een Natuurplan maken. Voor NEPROM is van belang dat bij het maken van dat plan vanaf het begin rekening wordt gehouden met de woningbouwopgave. De keuzes die daarin worden gemaakt, kunnen immers rechtstreeks raken aan locaties die gemeenten en marktpartijen nu voorbereiden voor woningbouw.

Het voorliggende wetsvoorstel loopt op een belangrijk punt op die keuzes vooruit. Het maakt nieuwe regels en bevoegdheden mogelijk, terwijl nog niet duidelijk is welke maatregelen Nederland precies gaat nemen en waar die nodig zijn. Dat kan nieuwe onzekerheid veroorzaken voor woningbouwprojecten.

Eerst weten wat nodig is, daarna nieuwe regels maken

Het definitieve Natuurplan wordt in 2027 vastgesteld. Pas daarin worden de maatregelen opgenomen waarmee Nederland de natuurhersteldoelen wil bereiken.

Toch maakt het wetsvoorstel het nu al mogelijk om nieuwe regels te stellen aan activiteiten die gevolgen kunnen hebben voor delen van het Natuurnetwerk Nederland. Het Natuurnetwerk Nederland is het netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland.

Op dit moment is nog niet duidelijk voor welke gebieden en activiteiten aanvullende regels nodig zullen zijn. Evenmin is duidelijk of daarvoor daadwerkelijk nieuwe bevoegdheden nodig zijn. Overheden beschikken binnen de Omgevingswet al over veel mogelijkheden om ruimtelijke ontwikkelingen te sturen en natuur te beschermen.

NEPROM vindt het daarom niet logisch om nu al nieuwe bevoegdheden te creëren die later gevolgen kunnen krijgen voor woningbouwprojecten. Maak eerst duidelijk welke maatregelen nodig zijn en waar deze terecht moeten komen. Beoordeel vervolgens of de bestaande regels daarvoor voldoende zijn. Alleen wanneer blijkt dat aanvullende bevoegdheden noodzakelijk zijn, moeten deze worden ingevoerd.

Voorkom nieuwe onzekerheid voor woningbouwlocaties

Voor ontwikkelaars is vooral van belang wat de nieuwe regels straks betekenen voor een concrete woningbouwlocatie.

Uit de toelichting bij het wetsvoorstel blijkt dat regels niet alleen betrekking kunnen hebben op activiteiten binnen het Natuurnetwerk Nederland. Ook een activiteit buiten zo'n gebied kan onder de regels vallen wanneer deze gevolgen heeft voor natuur binnen het gebied.

Hoe ver die invloed kan reiken, is nog niet duidelijk. Ook is niet duidelijk welke gevolgen van een woningbouwproject onderzocht moeten worden en wanneer een effect zo groot is dat een project moet worden aangepast of mogelijk niet kan doorgaan.

Die onzekerheid ontstaat niet pas bij de aanvraag van een vergunning. Aan een woningbouwproject gaan vaak jaren van planvorming vooraf. Gemeenten nemen locaties op in hun woningbouwprogramma's, grond wordt aangekocht, afspraken worden gemaakt en ontwikkelaars investeren in onderzoek en planvorming. Voor de haalbaarheid van een project is daarom vroeg in het proces duidelijkheid nodig over de voorwaarden waaronder een locatie ontwikkeld kan worden.

De ervaringen met stikstof en waterkwaliteit laten zien hoe problematisch het wordt wanneer pas laat duidelijk wordt welke eisen aan projecten worden gesteld. De uitvoering van de Natuurherstelverordening moet voorkomen dat een vergelijkbare situatie ontstaat.

Gebruik het Natuurplan om natuurherstel en woningbouw bij elkaar te brengen

De keuzes in het Natuurplan kunnen rechtstreeks raken aan locaties waar de komende jaren woningen moeten worden gebouwd. Tegelijkertijd kunnen nieuwe gebiedsontwikkelingen bijdragen aan natuurherstel. Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden wordt geïnvesteerd in groen, water, biodiversiteit en klimaatadaptatie.

NEPROM vraagt het kabinet daarom de woningbouwopgave vanaf het begin mee te nemen bij het opstellen van het definitieve Natuurplan. Breng in beeld waar voorgenomen natuurherstelmaatregelen samenlopen met bestaande woningbouwplannen en geplande gebiedsontwikkelingen. Daarmee kan vroegtijdig worden bekeken waar knelpunten ontstaan en waar woningbouw en natuurherstel juist kunnen worden gecombineerd.

Dat vraagt ook om betrokkenheid van ontwikkelaars, gemeenten en andere partijen die werken aan woningbouw. Het Natuurplan biedt de mogelijkheid om vooraf duidelijkheid te creëren, in plaats van de gevolgen van natuurherstel pas zichtbaar te laten worden wanneer voor afzonderlijke projecten vergunningen worden aangevraagd.

Zo kan het Natuurplan niet alleen bijdragen aan het halen van de natuurdoelen, maar ook aan meer voorspelbaarheid over de ruimte voor woningbouw.

Houd rekening met woningbouwprojecten die al in voorbereiding zijn

Bijzondere aandacht is nodig voor woningbouwprojecten en gebiedsontwikkelingen die al in voorbereiding zijn wanneer het Natuurplan wordt vastgesteld. Veel projecten kennen een lange voorbereidingstijd. Er kunnen al bestuurlijke afspraken zijn gemaakt, gronden zijn verworven en aanzienlijke investeringen zijn gedaan voordat alle ruimtelijke besluiten en vergunningen definitief zijn.

Nieuwe natuurherstelmaatregelen kunnen daardoor ook projecten raken die al jaren in ontwikkeling zijn. Dat kan niet altijd worden voorkomen, maar het moet wel vooraf worden onderkend. Voorkomen moet worden dat pas in een laat stadium blijkt dat een project door nieuwe maatregelen niet meer of alleen in sterk gewijzigde vorm uitvoerbaar is.

NEPROM vraagt het kabinet daarom bij het opstellen van het Natuurplan expliciet in beeld te brengen welke gevolgen voorgenomen maatregelen hebben voor bestaande woningbouwprogrammering en concrete projecten die al in voorbereiding zijn. Waar maatregelen bestaande plannen raken, moet tijdig duidelijk worden wat dit voor die projecten betekent en welke mogelijkheden er zijn om natuurherstel en woningbouw alsnog met elkaar te verenigen.

Ook moet bij de verdere uitwerking worden gezien of voor projecten die al ver in de voorbereiding zijn een passende overgangsregeling nodig is. Welke vorm die moet krijgen, hangt af van de maatregelen die uiteindelijk in het Natuurplan worden opgenomen. Juist daarom moet dit onderwerp vanaf het begin worden meegenomen.

Tot slot

Natuurherstel is nodig. Ook voor woningbouw is het van belang dat de natuur er structureel beter voor komt te staan en vergunningverlening weer voorspelbaarder wordt. De uitvoering van de Natuurherstelverordening biedt een kans om daar nu beter op vooruit te lopen dan in het verleden is gebeurd.

NEPROM vraagt het kabinet daarom eerst duidelijk te maken welke maatregelen nodig zijn en pas daarna te bepalen of nieuwe bevoegdheden nodig zijn. Gebruik het Natuurplan daarnaast om tijdig inzicht te geven in de gevolgen voor woningbouwlocaties en projecten die al in voorbereiding zijn. Betrek de woningbouwsector bij die keuzes en zoek waar mogelijk naar oplossingen waarin natuurherstel en woningbouw samengaan.

Daarmee kan worden voorkomen dat natuurherstel en woningbouw pas bij de vergunningverlening van afzonderlijke projecten tegenover elkaar komen te staan.

Met vriendelijke groet,

Nicolette Zandvliet
senior jurist NEPROM